

*Nordsjællands Brandvæsen i aktion ved bygningsbrand i 2018
(Bjørn Nielsen / bpln.dk)*

Medlemsbladet Broen, udkommer to gange årligt og sendes til Fredensborg-Humlebæk lokalhistoriske Forenings medlemmer.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side	3	Brandvæsenet i årstal og billeder
Side	6	Da husene på Skrænten brændte
Side	12	Bestyrelsen

MEDLEMSBLADET BROEN

Redaktør:

Peter Heiberg - Nørredamsvej 3, 3480 Fredensborg
info@lokalhistoriskforening.dk - tlf. 50 62 19 47

Grafisk designer:

Per Eckart Hansen

Hjemmeside:

www.fredensborg-humlebaek-lokalhistorisk.dk

Facebook:

www.facebook.com/fredensborghumlebaeklokalhistorisk

Oplag: 300 eksemplarer. ISSN: 2246-2570

Deadline for næste nummer af medlemsbladet er:
15. december 2019
Materiale sendes elektronisk til bladets redaktør.

Brandvæsenet i årstal og billeder

Fredensborg Brandvæsen blev oprettet 1891.

Brandkorpsen før motorisering omkr. 1920 (foto: Fredensborg Arkiverne)

1919 Fredensborgs Brandvæsen reorganiseres med et fast kommunalt brandkorps 1.12.1919 og med moderne udstyr. Brandstationen placeret på Fredensborg Rådhus.

1925 Fredensborg Brandvæsens årlige juleindsamling med juletræ starter.

1927 Første motorsprøjte – en chevrolet – anskaffes, hvilket bl.a. indebærer at antallet af brandmænd kan reduceres væsentligt.

1933 Brandvæsenet udskifter uniformerne og får en Ford V8-sprøjte.

Brandvæsenets Ford V8 anskaffet i 1933

(foto: Fredensborg Arkiverne)

1952 Flyttet til Helsingørsvej 1952. En brandbil, model Commer Brandsprøjte årgang 1952 har gjort tjeneste fra 1952 til 1972/73 ved Asminderød - Grønholt Brandvæsen.

Gruppebillede af brandfolkene foran stationen omkr. 1955 (foto: Fredensborg Arkiverne)

1978 Kommunens brandvæsen får nye uniformer 1978.

1989 Flyttet til garageanlægget på Helsingørsvej 25 i 1989.

1993 Navneskifte til redningsberedskab.

1999 I 1999 er det det sidste kommunale brandvæsen i Frederiksborg Amt.

2004 Helsingør og Fredensborg-Humlebæk Kommune får pr. 1. januar 2004 fælles beredskab under navnet "Nordsjællands Brandvæsen". Fælles med Falck om at slukke brande i den ny Fredensborg Kommune til 2009, hvor kontrakterne udløber.

2009 Nordsjællands Brandvæsen i udbud om brandslukningen i hele Fredensborg kommune 2009.

2011 Et projekt med et ungdomsbrandkorps startet november 2011.

2015 Et nyt stort fælles beredskab etableret 1.1.2015 mellem Hørsholm, Rudersdal, Fredensborg, Allerød og Helsingør kommuner som Nordsjællands Brandvæsen. Heri indgår drift af hjælpemiddelcentraler, fælles alarmering, fælles vagtcentral, patienttransport. Hovedsæde herefter: Kokkedal Industripark 14, Hørsholm. Helsingør Kommune trækker sig samme år ud af samarbejdet.

2019 100-året for etablering af fast brandkorps i Fredensborg.

Actros brandsprøjten fra 2012

(foto: Bjørn Nielsen / bpln.dk)

Da husene på Skrænten brændte

Knud Schwalbe (1889-1977)

Kejserens vej 3 -7 inden branden 4. maj 1904

(foto: Fredensborg Arkiverne)

Det var en stille lun aftenen 1904. Man stod lige overfor de lyse nætter, der ville brede deres kogende lys over land og by.

De gamle huse på skrænten op mod slotsparken, hvor vi boede, skulle om fire timer omspændes af fortærende ild. Klokken var vel hen ad halv tolv, da byvægteren på sin runde i Jernbanegade opdagede ild i det første hus på Kejserensvej og med fuld røst flere gange råbte brand. Mine forældre og mine søskende sov på 1. sal i den lange bygning med det røde tag, og min fader råbte på mig om at stå op, da det brændte hos fru Bang.

Hurtigt kom jeg i tøjet, og fra mit vindue så jeg røg og lys henne fra det første hus. Samtidig kom folk løbende, de skulle da overvære denne natlige forlystelse, det var ikke dem, det gik ud over. Man slog ruder ind, husene skulle jo alligevel brænde. Skomager Henriksen fra »Bagges Minde« i Jernbanegade stillede med tre halvvoxne sønner og tilbød fader hjælp med at redde så meget indbo som muligt. Ilden tog fat og forplantede sig stadig nærmere vores hus, men behjertede mennesker påtog sig at bære

og slæbe de fleste ting ud i haven, ja selv ude i parken anbragtes mange forskellige ting. Der stod køkkentøj, pander og gryder, fade og andet husgeråd. Således var alle stuer tømt for indbo, selv gardinerne var revet ned og rullet sammen; noget af det sidste, jeg kom med, var mit dukketeater, som min fader dog anså for unødvendigt at redde.

Henne på fru Bangs hus rasede ilden, og samtidig slog den over i den modsat liggende bygning, frk. Hassenfeldts forhenværende pigeskole. Den var nu lejet ud til tømrer- og bygmester Frandsen, denne familie måtte jo også hurtigst flygte- hvorhen har jeg ingen anelse om! En tilstødende lav bygning delte skæbne med alle de andre. Den daværende kommunesekretær Seeger, som var ven af familien Bang, sprang ind i huset, trods advarende tilråb, og skar med sin lommekniv to malerier ud af rammerne og reddede dem således fra undergang.

I det mellemste hus, »Bredtfeldts Minde«, hed det, opkaldt efter snedkermester Bredtfeldt ved slottet, logerede en undergartner ved parken; han nåede lige ud, da et glødende stykke af stråtaget styrtede ned over hans hoved og brændte ham slemt i ansigtet. Han fik det råd af roeutejægeren Eskildsen at løbe over i branddammen i parken og køle sig af. Man måtte hjælpe sig, som man bedst kunne.

Samme snedkermester Bredtfeldt, en stor og bred mand, glatraget og med gråsorte bakkenbarter, havde sit værksted i gården. Da jeg var lille dreng, boede mine forældre i stuen i forhuset, og tit smuttede jeg ind i dette værksted til en gammel betroet snedker.

Langs væggene stod på hylder utallige profilhøvle, som passede til de mange forgyldte lister, der indrammede væggene på slottet. Tit har jeg set denne snedker høvle de lange lister langs høvlebænken. Alt var jo håndarbejde dengang. Store bunker af lange høvlspåner og så en duft af nyhøvlet fyrretræ opfyldte rummet, dertil de mange vinduer med gammelt spindelvæv med opsamlet støv, og på væggene tegninger og skabeloner fra udførte arbejder til slottet. Når så mester selv kom og tilså arbejdet, tog han fra vestelommen en æske, tog en pris snus og nøs ret voldsomt og sagde: »Prosit!». Det var noget uforklarligt noget.

Blandt den bølgende masse af hujende tilskuere råbtes på sprøjter, men hvor var de? Jo, der gik bud til slottet for at få de gamle pumpeværker

ud fra sprøjtehuset, og det gik kommandovejen. Først til slotsassistenten Rasmussen, videre til Svend Sadelmager, som på sine listesko bankede på hos slotsforvalter Jastrau, som boede på 1. sal i Øster Ottekant, og der, efter nødvendig parlamenteren, fik udleveret nøglerne til sprøjtehuset. Det var datidens hurtigste form for kommunikation. Så var der ivrige mænd som i stedet for heste trak sprøjten af sted til brandstedet.

På den tid var brandmandskabet nærmest et frivilligt opbud, dog med pligt til at møde op ved brand. Først var der dem, som var udset til pumperne, men det var mere tilfældige tilløbere, som af den udvalgte brandmester blev beordret til det mere arbejdsmæssige. Derefter kom så brandmestrene. De havde et halvmåneformet blikskilt på brystet, hvorpå stod malet med sort på hvid bund »Brandmester«, dertil en sort kasket med gul trisse og rød kokarde.

Min fader var udnævnt til sådan en betydende stilling. Han har aldrig brugt disse genstande, men lod dem ligge mellem andre kasserede ting på værkstedet; det var noget, han ikke kunne tage sig af. Hvem der egentlig ledede sådan et virvar af sammenløbne folk, ved jeg ikke, men ved samarbejdende og modstridende handlinger lykkedes det hen på morgenstunden at få en sprøjte til at fungere med vand fra den nærliggende bagerdam. Da stod kun de nøgne mure tilbage.

Føromtalte slotsassistent Ludvig Rasmussen kom og tilbød at tage min broder og mig hjem til sig på slottet, han indså jo den fortvivlede situation, som de brandlidte stod i. Sådan boede vi omtrent 2 mdr. inden for jernporten. Nu skulle man tro, at mine forældre under katastrofen var tyngt og nedbøjet af det skete, men de skjulte fortvivlelsen, og med ophøjet ro og myndighed dirigerede de hjælpende mennesker. Jeg så min moder, trods sorgen, som den lægedatter hun var, med forståelse og stille glæde vise de hjælpende til rette. De støjende og kåde personer, som trængte ind i de ryddede stuer, jagede min fader ud, ja, en kåd dreng langede han en bagvendt lussing, så han trimlede hen ad gulvet, for selv om huset brændte, skulle døre, hylder osv. ikke ødelægges.

Den lyse forårmorgen oprandt og hvilket syn. I haven flød det med borde, stole og andre møbler af enhver art og rester af andre ting, som berigende hænder i mørket havde ladet tilbage. Inde i den ryggede undergrund

Postkort med de brændende huse og tilskuere på Jernbanegade

(Fredensborg Arkiverne)

lå indboet fra 1. sal, som ikke kunne brænde, sammenbøjede jernsenge, forkullede tæpper osv. Alt lugtede af sod og forbrændt træ. Jeg fandt nogle halvmeltede kobbermønter fra min sparegris, jeg i virvaret ikke havde fået med, men var glad over at have reddet mit nye konfirmationstøj og mine skolebøger. I en sidebygning i gården boede vores 17-18-årige pige, og her om natten sprang jeg hen og bankede på hendes vindue og råbte, at det brændte.

Pigen sprang i sin angst ud i gården i sin bare chemise og løb rundt som en vild; dette så min fader, og med vrede og store armfagter beordrede han hende ind for at tage tøj på. Mine duer oppe på loftet havde en grosserer Spangenberg fra villa Pax i Slotsgade gået op og puttet i en sæk og båret hjem til sig selv, at de ikke skulle omkomme. Han kom nogle dage senere og forklarede, som det var, og betalte for dem. Selv kunne jeg ikke tage mig af dem nu, da jeg boede hos assistenten og skulle hver morgen med toget til Hillerød for at passe skolen. Senere anbefalede assistenten fader at sende en ansøgning til kong Christian d. 9. om tilladelse som brandlidte til at bo i en tom lejlighed i røde Længe; han var jo ansat som maler ved slottet. Ansøgningen blev omgående bevilget, og en måned senere flyttede vi så ind i afdøde frk. Leschlys lejlighed op mod Marmorhaven. Her begyndte

Brandtomten et par dage efter

(foto: Fredensborg Arkiverne)

så et nyt liv mellem fremmede mennesker og i andre omgivelser inden for jernporten på slottets grund.

Naturligvis stillede politiet også ved betjent Hansen, birkedommer Schous højre hånd, og nogle dage senere blev de brandlidte ejere tilsagt til møde på tinghuset under birkedommerens ledelse. Det var et omstændeligt forhør.

Hver havde sin forklaring; de viste sig at være meget modstridende, og mødet endte med, at ingen kunne give en troværdig forklaring, og at ingen vidste noget, men et nyt møde blev berammet til nogle dage senere, for der måtte og skulle være en grund. Flere møder blev holdt, stadig med samme resultat. Den fortvivlede birkedommer måtte hver gang føre det samme til protokols. Man må kunne læse hele retssagen i den tids retsprotokoller. Den eneste troværdige forklaring kom fra den grædende fru Bang, det første hus, hvor ilden opstod, og den lød på, at hun den 4. maj om aftenen var gået op på loftet med et tændt lys for at se efter, om hendes kat havde fået killinger, og var kommet for nær til stråtaget. Det var jo en acceptabel forklaring, og den blev ført til protokollen, og således endte denne retssag uden tiltale.

Om erstatning eller assurance til de skadelidte har jeg ingen kendskab til. I den efterfølgende tid opstod forskellige steder brande i de gamle huse, og man frygtede at en pyroman drev sit spil rundt om. Det foranledigede birkedommeren til lavkomiske foranstaltninger, som at flere af byens borgere

Husene som afløste de nedbrændte huse august 2019

(foto: Peter Heiberg)

sammen med dommer og fuldmægtige i forening gik rundt om natten for at spore forbyderen med det resultat i nattens mørke, at de anholdt hinanden. Disse brande, vist en 6-8 stykker, forblev uopklarede.

Men brandtomten blev bebygget. Min fader opførte det største hus på bakken – Kejserensvej 3. Han leverede selv tegningen og lod arkitekt Holck i Hillerød udarbejde arbejdstegninger. Det blev et hus med loggia, søjler og buer på 1. sal, et ganske ukendt fænomen i den lille Fredensborg by, og det gav genlyd over til Jernbanegade 10, hvor slagter Sørensen byggede om og lavede en bue med søjler til rækværk, for fru Sørensen ville også have en loggia.

Det mellemste hus (nr. 5) blev en misforstået skabning af de gamle borge med takkede gavle og frontispice. Det tredje hus (nr. 7) lå som brandtomt et år, indtil en behjertet tømrermester købte grunden og opførte et hus i stil med min faders, dog uden loggia. Han kom flere gange ind til os, da vort hus var færdigt, og tog mål af vinduer, døre og tagudhæng, så hans hus fremstod i samme stil. Klunkestil, har nogen sagt, ja, men de har opfyldt en værdig mission frem for de moderne cementkolosser, som ødelagde Jernbanegades gamle præg.

Jeg har selv med glæde boet i det sidste i over halvtredssindstyve år. Nu i 1975 lever ingen fra den tid, men husene står endnu som et minde fra en tid, der var anderledes.

~~Medlemskontingent 2019~~

~~Medlemskontingent for 2019 udgør kr. 170,00. Indbetaling kan ske via MobilePay: 250090 eller ved bankoverførsel: Reg. nr. 1551 konto nr. 1560611.~~

~~Indmeldelse kan ske på telefon 51374247, eller mail: info@lokalhistoriskforening.dk eller på foreningens møder.~~

~~**Info:** Alle er velkomne til vore arrangementer. Ved nogle arrangementer vil der være entre på 20 kr. for ikke medlemmer. Hvis der serveres kaffe er prisen 20 kr.~~

Bestyrelsen for Fredensborg - Humlebæk Lokalhistoriske Forening 2019/20

Formand:

Peter Heiberg, Nørredamsvej 3, 3480 Fredensborg
Tlf. 50 62 19 47 mail: ~~formand@lokalhistoriskforening.dk~~

Næstformand:

Bent Skov Larsen, Bogårdsvej 309, 3050 Humlebæk
Tlf. 49 19 11 47 - mail: bent.sl@mail.tele.dk

Kasserer:

Poul Christensen, Sørupvej 60, 3480 Fredensborg
Tlf.: 51 37 42 47 - mail: ~~info@lokalhistoriskforening.dk~~

Sekretær:

Erik Vestergaard Thomsen, Violvej 28, 3050 Humlebæk
Tlf. 49 19 04 09 - mail: evt@privat.dk

Bestyrelsesmedlemmer:

Annette Engelstoff, Vænget 9, 3050 Humlebæk
Tlf.: 40 74 35 12 - mail: annette.engelstoff@gmail.com
Heidi Ølgaard, Gammel Torpenvej 15, 3050 Humlebæk
Tlf. 49 19 23 46 – mail: heidi.olgaard@gmail.com
Karen Lisbeth Poulsen, Langerødvej 33, 3480 Fredensborg
Tlf.: 49 19 42 29 - mail: karenlisbethpoulsen@gmail.com

Suppleanter:

Else Mariager, Slotsvænget 15, 3480 Fredensborg
Tlf.: 50 70 90 47 - mail: else@bitco.dk
Jeppe Tom-Petersen, Gl. Strandvej 6, 3050 Humlebæk
Tlf. 20726130 - mail: jeppe.tom-petersen@mail.dk